

Pamatnostādnes

par vairākiem piemērotības prasību aspektiem un periodiskā pārskata formātu attiecībā uz portfeļa pārvaldības darbībām saskaņā ar MiCA regulu

Satura rādītājs

1	Piemērošanas joma	5
2	Normatīvās atsauces, saīsinājumi un definīcijas	6
2.1	Normatīvās atsauces	6
2.2	Saīsinājumi	6
2.3	Definīcijas	6
3	Mērķis.....	7
4	Atbilstība un ziņošanas prasības	8
4.1	Pamatnostādņu statuss	8
4.2	Ziņošanas prasības.....	8
5	Pamatnostādnes par noteiktiem piemērotības prasību aspektiem saskaņā ar MICA regulu	9
5.1	Informācija klientiem par piemērotības novērtējuma mērķi un apjomu (1. pamatnostādne).....	9
5.2	Pasākumi, kas jāveic, lai iepazītu klientus (2. pamatnostādne).....	10
5.3	No klientiem iegūstamās informācijas apjoms (proporcionalitāte) (3. pamatnostādne).....	14
5.4	Klienta informācijas uzticamība (4. pamatnostādne)	17
5.5	Klienta informācijas atjaunināšana (5. pamatnostādne)	20
5.6	Informācija par klientu, kas ir juridiska persona vai grupa (6. pamatnostādne) ...	21
5.7	Pasākumi, kas jāveic, lai izprastu kryptoaktīvus (7. pamatnostādne).....	23
5.8	Pasākumi, kas jāveic, lai nodrošinātu kryptoaktīvu vai kryptoaktīvu pakalpojumu piemērotību (8. pamatnostādne).....	24
5.9	Līdzvērtīgu produktu izmaksas un sarežģītība (9. pamatnostādne)	27
5.10	Ieguldījumu maiņas izmaksas un ieguvumi (10. pamatnostādne)	28
5.11	Darbinieku kvalifikācija (11. pamatnostādne)	30
6	Pamatnostādnes par kryptoaktīvu portfeļa pārvaldības periodiskā pārskata formātu..	32
6.1	Pastāvīgs informācijas nesējs (1. pamatnostādne)	32

6.2	Piekļuve tiešsaistes sistēmai (2. pamatnostādne)	32
6.3	Periodiskā pārskata saturs (3. pamatnostādne)	33

1 Piemērošanas joma

Kam piemēro šīs pamatnostādnes?

1. Šīs pamatnostādnes attiecas uz kompetentajām iestādēm un kriptotaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, kā definēts MiCA regulas 3. panta 1. punkta 15) apakšpunktā, ja tie attiecīgi sniedz konsultācijas par kriptotaktīviem vai veic kriptotaktīvu portfeļa pārvaldību.

Kas ir noteikts šajās pamatnostādnēs?

2. Šīs pamatnostādnes ir piemērojamas attiecībā uz:
 - (i) piemērotības prasībām saskaņā ar MiCA regulas 81. panta 1., 7., 8., 10., 11. un 12. punktu; un
 - (ii) prasībām, kas piemērojamas tā periodiskā pārskata formātam, kas jāiesniedz KAPS, kuri nodrošina kriptotaktīvu portfeļa pārvaldību saskaņā ar MiCA regulas 81. panta 14. punktu.

Kad šīs pamatnostādnes stājas spēkā?

3. Šīs pamatnostādnes stājas spēkā 60 kalendārās dienas pēc to publicēšanas ESMA tīmekļvietnē visās oficiālajās ES valodās.

2 Normatīvās atsauces, saīsinājumi un definīcijas

2.1 Normatīvās atsauces

ESMA regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1095/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/77/EK ¹ .
MiCA regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1114 (2023. gada 31. maijs) par kryptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 un Direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/1937 ² .

2.2 Saīsinājumi

EFUS	Eiropas Finanšu uzraudzības sistēma
ES	Eiropas Savienība
ESMA	Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde

2.3 Definīcijas

<i>Automatizētās konsultācijas</i>	Konsultāciju sniegšana par kryptoaktīviem vai kryptoaktīvu portfeļa pārvaldību (pilnīgu vai daļēju), izmantojot automatizētu vai daļēji automatizētu sistēmu, ko lieto kā klientu apkalpošanas rīku.
<i>Piemērotības novērtējums</i>	Viss process, kurā notiek informācijas vākšana par klientu, un turpmākais novērtējums, ko kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs veic, lai noteiktu, ka konkrētais kryptoaktīvs ir klientam piemērots, pamatojoties arī uz kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja pienācīgu izpratni par kryptoaktīviem, kurus tas var ieteikt vai ieguldīt klienta vārdā.

¹ OV L 331, 15.12.2010., 84. lpp.

²OV L 150, 9.6.2023., 40. lpp.

3 Mērķis

4. Šīs pamatnostādnes balstās uz MiCA regulas 81. panta 15. punktu un ESMA regulas 16. panta 1. punktu. Šo pamatnostādņu mērķis ir izveidot EFUS konsekventu, efektīvu un konstruktīvu uzraudzības praksi un attiecīgā gadījumā nodrošināt vienotu, vienkāršu un konsekventu MiCA regulas 81. panta 1., 7., 8., 10., 11., 12. un 14. punkta noteikumu piemērošanu.
5. Jo īpaši to mērķis ir veicināt lielāku konvergenci MiCA regulā noteikto piemērotības prasību un prasību, kas piemērojamas tā periodiskā pārskata formātā, kurš jāiesniedz kriptokapitāla pakalpojumu sniedzējiem, kas nodrošina kriptokapitāla portfela pārvaldību, piemērošanā un uzraudzības pieejā šīm prasībām.
6. Identificējot vairākus svarīgus jautājumus, kas izklāstīti tālāk minētajās pamatnostādnēs, un tādējādi palīdzot nodrošināt, ka kriptokapitāla pakalpojumu sniedzēji ievēro regulatīvos standartus, ESMA paredz atbilstošu ieguldītāju aizsardzības nostiprināšanu.

4 Atbilstība un ziņošanas prasības

4.1 Pamatnostādņu statuss

7. Saskaņā ar ESMA regulas 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm un finanšu tirgus dalībniekiem ir jādara viss iespējamais, lai ievērotu šīs pamatnostādnes.
8. Kompetentajām iestādēm, uz kurām attiecas šīs pamatnostādnes, ir jānodrošina atbilstība, attiecīgi iekļaujot tās savā valsts tiesiskajā regulējumā un/vai uzraudzības sistēmā, tostarp gadījumos, kad kādas konkrētas pamatnostādnes galvenokārt ir paredzētas finanšu tirgus dalībniekiem. Šajā gadījumā kompetentajām iestādēm ar savu uzraudzību jānodrošina, ka finanšu tirgus dalībnieki ievēro pamatnostādnes.

4.2 Ziņošanas prasības

9. Divu mēnešu laikā no dienas, kad šīs pamatnostādnes publicētas ESMA tīmekļvietnē visās ES oficiālajās valodās, kompetentajām iestādēm, uz kurām attiecas šīs pamatnostādnes, jāpaziņo ESMA, vai tās i) ievēro, ii) neievēro, bet plāno ievērot, vai iii) neievēro un neplāno ievērot šīs pamatnostādnes.
10. Neievērošanas gadījumā kompetentajām iestādēm arī divu mēnešu laikā no dienas, kad šīs pamatnostādnes publicētas ESMA tīmekļvietnē visās ES oficiālajās valodās, jāpaziņo ESMA arī pamatnostādņu neievērošanas iemesli.
11. Paziņojumu veidne ir pieejama ESMA tīmekļvietnē. Pēc veidnes aizpildīšanas to nosūta ESMA.
12. Finanšu tirgus dalībniekiem nav jāziņo, vai tie ievēro šīs pamatnostādnes.

5 Pamatnostādnes par noteiktiem piemērotības prasību aspektiem saskaņā ar MiCA regulu

5.1 Informācija klientiem par piemērotības novērtējuma mērķi un apjomu (1. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 66. panta 1. un 2. punkts un 81. panta 1., 8., 10. un 11. punkts

13. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem vienkārši un skaidri jāinformē klienti par piemērotības novērtējumu un tā nolūku — ļaut kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam rīkoties atbilstoši klienta interesēm. Informācijā jāiekļauj precīzs paskaidrojums, ka šāda novērtējuma veikšana ir kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja pienākums, lai klienti saprastu i) iemeslu, kādēļ viņiem tiek lūgts sniegt noteiktu informāciju, ii) cik svarīgi ir, lai šī informācija būtu aktuāla, precīza un pilnīga, un iii) ka bez šādas informācijas kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs neiesaka kriptoaktīvu pakalpojumus vai kriptoaktīvus, kā arī neuzsāk kriptoaktīvu portfeļa pārvaldības pakalpojuma sniegšanu. Šādu informāciju var sniegt standartizētā formātā.
14. Informācijai par piemērotības novērtējumu jāpalīdz klientiem izprast prasību nolūku. Informācijai par piemērotības novērtējumu ir jānodrošina klienti sniegt aktualizētu, precīzu un pietiekamu informāciju par viņu zināšanām, pieredzi, ieguldījumu mērķiem (tostarp riska toleranci) un finansiālo stāvokli (tostarp spēju segt zaudējumus). Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāinformē klienti, ka ir svarīgi iegūt pilnīgu un precīzu informāciju, lai kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs var ieteikt klientam piemērotus kriptoaktīvus vai kriptoaktīvu pakalpojumus. Bez šīs informācijas kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji nevar sniegt konsultācijas par kriptoaktīviem vai veikt kriptoaktīvu portfeļa pārvaldību.
15. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji var izlemt, kā tie informē savus klientus par piemērotības novērtējumu. Tomēr ir jāizmanto tāds formāts, kas nodrošina iespēju pārbaudīt, vai informācija ir sniegta.
16. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji nedrīkst radīt neskaidrības vai nenoteiktību par saviem pienākumiem šajā procesā, novērtējot kriptoaktīvu pakalpojumu vai pašu kriptoaktīvu piemērotību. Jo īpaši kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāvairās apgalvot vai radīt iespaidu, ka klients ir tas, kurš pieņem lēmumu par ieguldījuma vai pakalpojuma piemērotību vai nosaka to, kuri kriptoaktīvi vai kriptoaktīvu pakalpojumi atbilst viņa riska profilam. Piemēram, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāvairās norādīt klientam, ka konkrētais kriptoaktīvs ir tas, ko klients izvēlēties kā piemērotu, vai pieprasīt klientam apstiprināt, ka kāds kriptoaktīvs vai kriptoaktīvu pakalpojums ir viņam piemērots.
17. Jebkādas atrunas (vai citi līdzīgi paziņojumi) ar nolūku mazināt kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja atbildību par piemērotības novērtējumu nekādā ziņā nedrīkst ietekmēt ne

klientam faktiski sniegtā kryptoaktīvu pakalpojuma raksturojumu, ne arī novērtējumu par kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja atbilstību attiecīgajām prasībām. Piemēram, vācot klienta informāciju, kas vajadzīga, lai veiktu piemērotības novērtējumu (tādu kā informācija par ieguldījumu termiņu/turējuma laikposmu vai informācija par riska toleranci), kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem nevajadzētu apgalvot, ka tie nevērtē piemērotību.

18. Lai novērstu iespējamās nepilnības klienta izpratnē par kryptoaktīvu pakalpojumiem, ko sniedz ar automatizētu konsultāciju starpniecību, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem papildus pārējai vajadzīgajai informācijai ir jāsniedz klientam šāda informācija:
- ļoti precīzs paskaidrojums par to, kāda konkrēti ir cilvēka iesaistīšanās pakāpe un apmērs, kā arī par to, vai un kā klients var lūgt cilvēka iesaistīšanos;
 - paskaidrojums, ka atbildes, ko sniedz klienti, tieši ietekmēs piemērotības noteikšanu attiecībā uz lēmumiem par ieguldījumiem, kas tiek ieteikti vai veikti klienta vārdā;
 - apraksts par informācijas avotiem, kas izmantoti, lai ģenerētu ieguldījumu konsultāciju vai sniegtu portfeļa pārvaldības pakalpojumu (piemēram, ja tiek izmantota tiešsaistes anketa, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāpaskaidro, ka anketā sniegtās atbildes var būt vienīgais pamats, lai sniegtu automatizētu konsultāciju, vai ka kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir pieejama arī cita informācija par klientu vai kontiem);
 - paskaidrojums, kā un kad tiks atjaunināta klienta informācija, ņemot vērā viņa situāciju, personīgos apstākļus u. tml.
19. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem arī rūpīgi jāizvērtē, vai to atklātā informācija ir sagatavota tā, lai būtu efektīva (piemēram, vai šī informācija ir pieejama tieši klientiem un nav slēpta vai nesaprotama). Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz automatizētas konsultācijas, jo īpaši var būt nepieciešams ievērot šādus nosacījumus:
- uzsvērt būtisko informāciju (piemēram, izmantojot tādus noformējuma elementus kā uznrstošie logi);
 - izvērtēt, vai kādai atsevišķai informācijai ir jāpievieno interaktīvs teksts (piemēram, izmantojot tādus noformējuma elementus kā paskaidres) vai jāizmanto citi līdzekļi, lai sniegtu papildu informāciju klientiem, kuri meklē detalizētāku informāciju (piemēram, izmantojot jautājumu un atbilžu iedaļu).

5.2 Pasākumi, kas jāveic, lai iepazītu klientus (2. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 1., 8. un 10. punkts

20. Vācot informāciju, kas vajadzīga, lai veiktu piemērotības novērtējumu attiecībā uz katru klientu, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jānodrošina, ka jautājumi, ko tie uzdod

klientiem, ir pietiekami konkrēti un, visticamāk, tiks saprasti pareizi, ņemot vērā elementus, kas ietverti 3. pamatnostādnē, un ka jebkura informācijas iegūšanai izmantotā metode ir paredzēta, lai iegūtu informāciju, kas vajadzīga piemērotības novērtēšanai.

21. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jānodrošina, ka par klientiem iegūtās informācijas novērtējums tiek veikts konsekventi, neatkarīgi no līdzekļiem, kas izmantoti, lai iegūtu šo informāciju.
22. Piemēram, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji var izmantot anketas (jo īpaši digitālā formātā), ko aizpildījuši to klienti, informāciju, kas iegūta sarunās ar viņiem, vai citu informāciju, kas jau iegūta kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja esošo attiecību ar klientu ietvaros. Piemēram, citu maksājumu saistību neizpilde var liecināt par sarežģītu finansiālo stāvokli.
23. Sagatavojot anketas, kas paredzētas informācijas iegūšanai par klientiem, lai veiktu piemērotības novērtējumu, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāapzinās un jāizvērtē visbiežāk sastopamie iemesli, kādēļ klienti uz anketas jautājumiem varētu neatbildēt korekti. Jo īpaši:
 - ir jāpievērš uzmanība tam, lai anketas jautājumi būtu precīzi, izsmeļoši un visaptveroši, izvairoties no maldinoša, neskaidra, neprecīza un tehniski pārlieku sarežģīta izteiksmes veida;
 - noformējums ir rūpīgi jāizstrādā un ir jāizvairās no klientu izvēles ietekmēšanas (fonti, rindstarpas u. tml.);
 - ir jāizvairās vienā jautājumā savirknēt vairākus jautājumus (vākt informāciju par vairākiem elementiem, uzdodot vienu jautājumu, jo īpaši, kad tiek novērtētas zināšanas un pieredze, kā arī riska tolerance);
 - kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir rūpīgi jāpārdomā jautājumu uzdošanas secība, lai iegūtu informāciju efektīvi;
 - lai nodrošinātu, ka tiek iegūta vajadzīgā informācija, anketās faktiski nevajadzētu būt iespējai neatbildēt uz kādu jautājumu (galvenokārt vācot informāciju par klienta finansiālo stāvokli).
24. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāveic arī racionāli pasākumi, lai novērtētu klienta izpratni par ieguldījumu risku, kā arī par riska un ieguldījumu ienesīguma attiecību, jo tas ir svarīgi, lai kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji, veicot piemērotības novērtējumu, varētu rīkoties saskaņā ar savu klientu interesēm. Uzdodot šāda veida jautājumus, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir precīzi un vienkārši jāpaskaidro, ka atbildes sniegšanas mērķis ir palīdzēt novērtēt klientu attieksmi pret risku (risku profilu) un līdz ar to noskaidrot, vai kriptoaktīvu pakalpojumi vai paši kriptoaktīvi ir viņiem piemēroti (un, ja tie ir piemēroti, tad kādi veidi un kādi riski ir ar tiem saistīti).

25. Informācija, kas vajadzīga, lai veiktu piemērotības novērtējumu, ietver dažādus elementus, kuri var ietekmēt, piemēram, klienta finansiālā stāvokļa (tostarp viņa spējas uzņemties zaudējumus) analīzi vai ieguldījumu mērķus (tostarp viņa riska toleranci). Šādu elementu piemēri ir:
- klienta ģimenes stāvoklis (jo īpaši klienta tiesībspēja rīkoties ar aktīviem, kas var piederēt arī viņa partnerim);
 - klienta ģimenes situācija (izmaiņas klienta ģimenes situācijā, piemēram, jauns bērns vai bērns, kurš ir studiju sākšanas vecumā, var ietekmēt viņa finansiālo stāvokli);
 - klienta vecums (kam lielākoties ir svarīga nozīme, lai nodrošinātu pareizu novērtējumu par ieguldījumu mērķiem un jo īpaši finanšu riska pakāpi, ko klients ir gatavs uzņemties, kā arī ieguldījumu termiņu/turējuma laikposmu, kas norāda gatavību turēt ieguldījumu noteiktu laikposmu);
 - klienta nodarbinātības situācija (nodarbinātības drošības pakāpe vai tas, ka klienta vecums tuvojas pensionēšanās vecumam, var ietekmēt viņa finansiālo stāvokli vai viņa ieguldījumu mērķus);
 - klientam vajadzīgā likviditāte noteiktos svarīgos ieguldījumos vai vajadzība finansēt nākotnes finanšu saistības (piemēram, īpašuma iegāde, mācību maksa).
26. Nosakot, kāda informācija ir vajadzīga, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāņem vērā ietekme, kādu attiecībā uz piemērotības novērtējumu var radīt jebkādas būtiskas šīs informācijas izmaiņas.
27. ESMA uzskata, ka būtu laba prakse, ja kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji, iegūstot informāciju par klienta ieguldījumu mērķiem, apsvērtu iespēju iekļaut ar finansēm nesaistītus elementus un — līdztekus 25. punktā uzskaitītajiem elementiem — iegūtu informāciju par klienta prioritātēm saistībā ar vides, sociālajiem un pārvaldības faktoriem, lai ņemtu šo informāciju vērā piemērotības novērtējumā.
28. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāveic pamatoti pasākumi, lai pietiekamā mērā novērtētu klientu izpratni par galvenajiem raksturlielumiem un riskiem saistībā ar kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja piedāvāto produktu veidiem. Mehānismi, ko kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji pieņem, lai novērstu lieku paļaušanos uz klienta pašnovērtējumu un nodrošinātu klienta sniegto atbilžu konsekvenci³, ir īpaši svarīgi, lai pareizi novērtētu klienta zināšanas un pieredzi. Informācija, ko kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji vāc par klienta zināšanām un pieredzi, ir jāskata kopumā, lai novērtētu viņa vispārējo izpratni par produktiem un pakalpojumiem, kā arī riskiem saistībā ar ieteiktajiem darījumiem vai viņa portfeļa pārvaldību.

³ Skatīt 4. pamatnostādni.

29. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir svarīgi novērtēt arī to, kā klients izprot finanšu pamatjēdzienus, piemēram, "ieguldījumu risku" (arī koncentrācijas risku) un "līdzsvaru starp risku un ienesīgumu". Tādēļ kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāizvērtē iespēja izmantot orientējošus, saprotamus piemērus, kuros aplūkoti iespējamie zaudējumu/ienesīguma līmeņi, kas var rasties atkarībā no riska, ko klients uzņēmis, un ir jānovērtē klienta reakcija šādās situācijās.
30. Novērtējot klienta zināšanas un pieredzi, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jānodrošina, ka klients izprot konkrētos kriptoaktīvus un jo īpaši riskus, kas saistīti ar sadalītās virsgrāmatas tehnoloģijas izmantošanu (piemēram, kiberzādzība, uzlaušana, privāto atslēgu nozaudēšana vai iznīcināšana) un kas ir šo kriptoaktīvu pamatā.
31. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāizstrādā anketas tā, lai no tām būtu iespējams iegūt vajadzīgo informāciju par klientu. Tas ir īpaši svarīgi kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz automatizēto konsultāciju pakalpojumus, ņemot vērā ierobežoto mijiedarbību ar cilvēku. Lai izpildītu prasības attiecībā uz šādu novērtējumu, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāņem vērā šādi faktori:
- vai, izmantojot informāciju, kas iegūta no tiešsaistes anketas, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs var secināt, ka sniegtā konsultācija ir piemērota klientam, ņemot vērā viņa zināšanas un pieredzi, finansiālo stāvokli, kā arī ieguldījumu mērķus un vajadzības;
 - vai anketas jautājumi ir pietiekami skaidri un/vai anketa ir izstrādāta tā, lai vajadzības gadījumā klientiem sniegtu papildu paskaidrojumus vai piemērus (piemēram, izmantojot tādus noformējuma elementus kā paskaidres vai uznirstošie logi);
 - vai, atbildot uz anketas jautājumiem tiešsaistē, klientiem ir pieejama cilvēka palīdzība (tostarp attālināta iesaistīšanās, izmantojot e-pastu vai mobilo tālruni);
 - vai ir veikti pasākumi, lai novērstu nekonsekventas klientu atbildes (piemēram, integrējot anketā noformējuma elementus, kas brīdina klientus, ja viņu atbildes šķiet savstarpēji nesaderīgas, un ierosina viņiem pārskatīt šādas atbildes, vai ieviešot sistēmas, kas automātiski atzīmē ar karodziņu šķietami nesaderīgu informāciju, ko sniedzis klients, lai kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs to vēlāk varētu izvērtēt vai pārbaudīt).

5.3 No klientiem iegūstamās informācijas apjoms (proporcionalitāte) (3. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 1., 8. un 10. punkts

32. Pirms konsultāciju sniegšanas par kryptoaktīviem vai kryptoaktīvu portfeļa pārvaldības sākšanas kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāapkopo visa “vajadzīgā informācija”⁴ par klienta zināšanām un pieredzi, finansiālo stāvokli, ieguldījumu mērķiem un pamatizpratni par riskiem, kas saistīti ar kryptoaktīvu iegādi, pienācīgi ņemot vērā sniegtā pakalpojuma raksturu un apjomu. “Vajadzīgās” informācijas apjoms var atšķirties, un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jānosaka no klientiem iegūstamās informācijas apjoms, ņemot vērā visas šiem klientiem par kryptoaktīviem sniedzamo konsultāciju vai kryptoaktīvu portfeļa pārvaldības iezīmes. Jo īpaši kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāņem vērā iezīmes, kas skar par kryptoaktīviem sniedzamās konsultācijas vai kryptoaktīvu portfeļa pārvaldību, izvērtējamo kryptoaktīvu veidu un īpašības un klientu īpašības.
33. Nosakot, kāda informācija ir “vajadzīga”, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem attiecībā uz klienta zināšanām un pieredzi, finansiālo stāvokli, ieguldījumu mērķiem un pamatizpratni par riskiem, kas saistīti ar kryptoaktīvu iegādi, ir jāņem vērā:
- kryptoaktīvu vai darījuma, vai pakalpojuma veids, ko kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs var ieteikt vai var veikt (tostarp attiecībā uz sarežģītību un riska līmeni);
 - tā pakalpojuma raksturs un apjoms, ko kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs var sniegt;
 - klienta vajadzības un apstākļi;
 - klienta īpatnības (piemēram, viņa pieredzes līmenis, zināšanas par ieguldījumiem (tostarp saistībā ar kryptoaktīviem), finansiālais stāvoklis u. tml.).
34. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jānodrošina, lai informācija par klienta vai potenciālā klienta zināšanām un pieredzi ieguldījumu jomā, tostarp kryptoaktīvu jomā, ietvertu šādu informāciju, ciktāl tā atbilst klienta raksturam, sniedzamā pakalpojuma raksturam un apjomam un paredzētā kryptoaktīva vai darījuma veidam, tostarp to sarežģītībai un saistītajiem riskiem:
- informācija par pakalpojumu, darījumu un finanšu produktu veidiem, kurus klients pārzina;

⁴ Jēdziens “vajadzīgā informācija” ir jāsaprot kā informācija, kas kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāiegūst, lai izpildītu piemērotības prasības saskaņā ar MiCA regulu.

- informācija par to, vai klients izprot sadalītās virsgrāmatas tehnoloģiju, uz kuru ir balstīti kryptoaktīvi, un ar to saistītos riskus, piemēram, risku pārvest kryptoaktīvus uz nepareizu maku vai adresi vai uzlaušanas riskus;
 - informācija par klienta darījumu, tostarp darījumu ar kryptoaktīviem, būtību, apjomu un biežumu, kā arī laika periodu, kurā tie tika veikti;
 - informācija par klienta vai potenciālā klienta izglītības līmeni un profesiju vai attiecīgo agrāko profesiju.
35. Novērtējot klienta zināšanas par kryptoaktīviem vai konkrētu kryptoaktīvu veidu, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji nedrīkst paļauties tikai uz klienta darījumu vēsturi, bet tiem ir jānodrošina, lai klients izprot produktu.
36. Lai gan iegūstamās informācijas apjoms var būt dažāds, standarta informācija, kas ir vajadzīga, lai nodrošinātu, ka sniegtais ieteikums vai klienta vārdā veiktais ieguldījums ir piemērots klientam, vienmēr paliek nemainīga. MiCA regula ļauj kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem vākt informāciju tādā līmenī, kas ir atbilstošs un samērīgs ar produktiem un pakalpojumiem, kurus tie piedāvā vai par kuriem klients pieprasa īpašas konsultācijas par kryptoaktīviem vai kryptoaktīvu portfeļa pārvaldību. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem nav atļauts pazemināt klientu aizsardzības līmeni.
37. Informācijai par klienta vai potenciālā klienta ieguldījumu mērķiem attiecīgā gadījumā jāietver informācija par termiņu, uz kādu klients vēlas turēt ieguldījumu, par viņa izvēli saistībā ar riska uzņemšanos, par viņa riska profilu un par ieguldījuma nolūkiem.
38. Nodrošinot piekļuvi sarežģītākiem vai riskantākiem kryptoaktīviem, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jāapkopo par klientu plašāka informācija, nekā tie iegūtu mazāk sarežģītu vai mazāk riskantu produktu gadījumā. Tas ir jādara, lai kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji varētu novērtēt klienta spēju izprast un finansiāli uzņemties ar kryptoaktīviem saistītos riskus⁵. ESMA vēlas, lai kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji cita starpā veiktu rūpīgu klienta zināšanu un pieredzes novērtējumu, tostarp, piemēram, novērtējot spēju izprast mehānismus, kuru dēļ ieteiktais vai tirgotais kryptoaktīvs ir "riskants" un, iespējams, "sarežģīts", kā arī novērtējot, vai klients jau ir veicis tirdzniecību ar kryptoaktīviem un konkrētā veida kryptoaktīviem (piemēram, stabilajām kriptovalūtām vai patēriņa žetoniem), cik ilgu laiku viņš ir to darījis utt.
39. Nelikvīdu kryptoaktīvu⁶ gadījumā iegūstamā "vajadzīgā informācija" ietvers informāciju par laikposmu, kādu klients ir gatavs turēt attiecīgo ieguldījumu.

⁵ Lai nodrošinātu to, ka klienti izprot ieguldījumu risku un iespējamās zaudējumus, kas tiem var rasties, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam, ciktāl iespējams, ir skaidri un saprotami jāizklāsta šie riski, iespējams, izmantojot ilustratīvus piemērus par zaudējumu apmēru kryptoaktīvu neveiksmīgas darbības gadījumā un pienācīgi ņemot vērā MiCA regulas 81. panta 9. punktu.

⁶ Katra kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja pienākums ir *a priori* noteikt, kurus no kryptoaktīviem, kas iekļauti tā piedāvājumā ieguldītājiem, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs uzskata par nelikvīdiem.

40. Tā kā informācija par klienta finansiālo stāvokli ir jāiegūst vienmēr, iegūstamās informācijas apjoms var būt atkarīgs no ieteicamo vai iegādājamo kryptoaktīvu un pakalpojumu veida. Piemēram, tā kā daudzi kryptoaktīvi ir ļoti spekulatīvi ieguldījumi, iegūstamā “vajadzīgā informācija” var ietvert visus tālāk norādītos elementus, kas vajadzīgi, lai pārliecinātos, vai, ņemot vērā klienta finansiālo stāvokli, viņš var ieguldīt vai turēt ieguldījumus attiecīgajos kryptoaktīvos:
- klienta regulāro ienākumu un kopējo ienākumu apmērs neatkarīgi no tā, vai ienākumi ir pastāvīgi vai īslaicīgi, un ienākumu avots (piemēram, ienākumi no nodarbinātības, pensijas, ieguldījumiem, izīrēšanas u. tml.);
 - klienta aktīvi, tostarp likvidie aktīvi, ieguldījumi un nekustamais īpašums, kas norāda, kādi finanšu ieguldījumi, personīgie un ieguldījumu īpašumi, pensiju fondi, skaidras naudas noguldījumi u. tml. klientam var būt. Attiecīgos gadījumos kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam jāiegūst arī informācija par nosacījumiem, termiņiem, piekļuvi, aizņēmumiem, garantijām un citiem ierobežojumiem, kas attiecas uz iepriekš minētajiem aktīviem, ja tādi ir;
 - klienta regulārās finansiālās saistības, ietverot to, kādas finansiālās saistības klients ir uzņēmies vai plāno uzņemties (klienta debeti, kopējās parādsaistības un citas periodiskas saistības u. tml.).
41. Nosakot, kāda informācija ir jāiegūst, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāņem vērā arī sniedzamo pakalpojumu raksturs. Praktiski tas nozīmē, ka:
- sniedzot konsultācijas par kryptoaktīviem, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāiegūst pietiekama informācija, lai varētu novērtēt klienta spēju izprast katra tā kryptoaktīva un pakalpojuma riskus un būtību, kuru kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs paredz ieteikt šim klientam;
 - tā kā, sniedzot kryptoaktīvu portfeļa pārvaldības pakalpojumus, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir jāpieņem lēmumi par ieguldījumiem klienta vārdā, klientam var nebūt pietiekami detalizētu vajadzīgo zināšanu un pieredzes attiecībā uz visiem kryptoaktīviem, kas potenciāli var veidot šo portfeli, salīdzinot ar līmeni, kāds viņam nepieciešams, kad tiek sniegta konsultācija par kryptoaktīvu pakalpojumu. Tomēr arī šādās situācijās klientam ir jāizprot vismaz vispārējie portfeļa riski (tostarp riski, kas saistīti ar sadalītās virsgrāmatas tehnoloģiju) un viņam ir jābūt vispārīgai izpratnei par riskiem saistībā ar katra veida kryptoaktīviem, ko var iekļaut portfelī. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāiegūst ļoti skaidra izpratne un zināšanas par klienta kryptoaktīvu izpratnes līmeni un ieguldījumu profilu.
42. Arī klienta pieprasītā pakalpojuma specifika var ietekmēt par klientu iegūstamās informācijas detalizācijas pakāpi. Piemēram, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāiegūst vairāk informācijas par klientiem, kuri lūdz konsultācijas par visu savu finanšu

portfeli, nekā par klientiem, kuri lūdz konkrētu konsultāciju par to, kā ieguldīt noteiktu naudas summu, kas ir salīdzinoši maza visa portfeļa daļa.

43. Nosakot iegūstamo informāciju, kriptokriptu pakalpojumu sniedzējiem ir jāņem vērā arī klienta specifika. Piemēram, parasti padziļinātāka informācija ir jāiegūst par potenciāli mazāk aizsargātiem klientiem (kādi var būt gados vecāki klienti) vai par nepieredzējušiem klientiem, kuri konsultāciju par kriptokriptiem vai kriptokriptu pakalpojumu portfeļa pārvaldību lūdz pirmo reizi.
44. Iegūstamā informācija ir atkarīga arī no klienta vajadzībām un apstākļiem. Piemēram, kriptokriptu pakalpojumu sniedzējam, iespējams, detalizētāka informācija par klienta finansiālo stāvokli ir vajadzīga tad, ja klientam ir vairāki un/vai ilgtermiņa ieguldījumu mērķi, nekā tad, ja klients vēlas veikt īstermiņa ieguldījumu.
45. Informācija par klienta finansiālo stāvokli ietver informāciju par viņa ieguldījumiem (kriptokriptos un citos produktos). Tas nozīmē, ka kriptokriptu pakalpojumu sniedzēju rīcībā ir informācija par klienta finanšu ieguldījumiem, ko tie glabā pie kriptokriptu pakalpojumu sniedzēja, proti, informācija par katru konkrēto kriptokriptu. Atkarībā no sniegto konsultāciju apjoma kriptokriptu pakalpojumu sniedzējiem arī jānodrošina klienti izpaust plašāku informāciju par ieguldījumiem, ko viņi tur pie citiem kriptokriptu pakalpojumu sniedzējiem, vai par finanšu ieguldījumiem, ko viņi glabā finanšu iestādēs, ja iespējams, arī par katru produktu atsevišķi.

5.4 Klienta informācijas uzticamība (4. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 1. un 10. punkts

46. Tiek gaidīts, ka klienti sniegs precīzu, atjauninātu un pilnīgu informāciju, kas ir vajadzīga piemērotības novērtēšanai. Tomēr kriptokriptu pakalpojumu sniedzējiem ir jāveic racionāli pasākumi un jāizmanto piemēroti rīki, lai nodrošinātu, ka par klientiem iegūtā informācija ir ticama, precīza un konsekventa, nepamatoti nepaļaujoties uz klienta pašnovērtējumu. Tam bez ierobežojumiem jāiekļauj šādu prasību izpilde:
 - nodrošināt to, ka klienti apzinās pareizas un atjauninātas informācijas sniegšanas nozīmību;
 - nodrošināt to, ka visi rīki, piemēram, riska novērtējuma profilēšanas rīki vai klienta zināšanu un pieredzes novērtēšanas rīki, ko izmanto piemērotības novērtēšanas procesā, ir derīgi paredzētajam nolūkam un ir atbilstīgi izstrādāti, lai tos varētu izmantot darbā ar klientiem, kā arī to, ka ir konstatēti un piemērotības novērtēšanas procesā aktīvi mazināti visi ierobežojumi;
 - nodrošināt to, ka procesā uzdotie jautājumi ir klientam saprotami, atspoguļo klienta mērķus un vajadzības, kā arī piemērotības novērtējuma izprašanai nepieciešamo informāciju; un

- veikt attiecīgus pasākumus, lai nodrošinātu klienta informācijas atbilstību, piemēram, izvērtējot, vai klientu sniegtā informācija nav acīmredzami neprecīza.
47. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji joprojām ir atbildīgi par to, lai tiem būtu informācija, kas vajadzīga piemērotības novērtēšanai. Šajā ziņā jebkura vienošanās, ko parakstījis klients, vai informācija, ko kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs ir atklājis un kas var mazināt kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja atbildību par piemērotības novērtējumu, tiek uzskatīta par neatbilstošu attiecīgajām MiCA regulas prasībām.
48. Lai pārmērīgi nepaļautos uz klienta pašnovērtējumu, jebkura automatiska novērtēšana jālīdzsvaro ar faktisko informāciju, kas apkopota, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem. Piemēram:
- tā vietā, lai jautātu klientam, vai viņš izprot jēdzienus “līdzsvars starp risku un ienesīgumu” un “risku dažādošana”, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir jāsniedz klientam daži praktiski piemēri par situācijām, ar kurām var saskarties praksē, piemēram, izmantojot diagrammas vai pozitīvus un negatīvus scenārijus, kas balstīti uz pamatotiem pieņēmumiem;
 - tā vietā, lai jautātu klientam, vai viņam ir pietiekamas zināšanas par konkrētu kriptoaktīvu veidu galvenajām iezīmēm un riskiem, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam, piemēram, ir jāuzdod jautājumi, kuru mērķis ir novērtēt klienta patiesās zināšanas par konkrētiem kriptoaktīvu veidiem, piemēram, jāuzdod jautājumi ar atbilžu variantiem, uz kuriem klientam ir jāsniedz pareizā atbilde;
 - tā vietā, lai jautātu klientam, vai, viņaprāt, viņš ir pietiekami pieredzējis, lai ieguldītu noteiktos kriptoaktīvos, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir jājautā klientam, kāda veida kriptoaktīvus viņš zina un kāda ir viņa nesenā un biežākā tirdzniecības pieredze ar tiem;
 - tā vietā, lai jautātu klientam, vai, viņaprāt, viņam ir pietiekami daudz līdzekļu ieguldījumiem, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir jālūdz faktiska informācija par klienta finansiālo stāvokli, piemēram, par pastāvīgo ienākumu avotu un nenokārtotajām saistībām (piemēram, banku aizdevumiem vai citiem parādiem, kas var būtiski ietekmēt novērtējumu par klienta spēju finansiāli uzņemties jebkādu risku un zaudējumus saistībā ar ieguldījumu);
 - tā vietā, lai jautātu klientam, vai viņš spēs uzņemties risku, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir jājautā, kāda apmēra zaudējumus noteiktā laika periodā klients ir gatavs uzņemties vai nu attiecībā uz kādu atsevišķu ieguldījumu, vai kopējo portfeli.
49. Novērtējot klienta zināšanas un pieredzi, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam arī jāizvairās no pārāk vispārīgu jautājumu uzdošanas ar atbildēm “jā/nē” un/vai no ļoti plaša pašnovērtējuma pieejas (piemēram, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji nedrīkst iesniegt klientam ieguldījumu produktu sarakstu, lūdzot viņam/viņai norādīt, kurus produktus

viņš/viņa izprot). Ja kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji jau iepriekš aizpilda atbildes, pamatojoties uz klienta darījumu vēsturi ar šo kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēju (piemēram, izmantojot kādu citu ieguldījumu pakalpojumu), tiem jānodrošina, ka tiek izmantota tikai pilnībā objektīva, piemērota un uzticama informācija un ka klientam tiek dota iespēja pārskatīt un, ja nepieciešams, izlabot un/vai pārrakstīt katru no iepriekš aizpildītajām atbildēm, lai nodrošinātu visas iepriekš aizpildītās informācijas precizitāti. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem arī jāatturas prognozēt klientu pieredzi, pamatojoties uz pieņēmumiem.

50. Klienta iepriekšējie ieguldījumi kryptoaktīvos paši par sevi nedrīkst būt pietiekams pamats, lai kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs varētu secināt, ka šāds klients izprot kryptoaktīvus un kryptoaktīvu pakalpojumus (jo īpaši ar kryptoaktīviem saistītos riskus).
51. Lai, izmantojot anketu, novērtētu klientu riska toleranci, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir ne vien jāizvērtē nākamo ieguldījumu vēlamie riska un ienesīguma raksturlielumi, bet ir arī jāņem vērā klienta priekšstatu par risku. Tādēļ, lai gan būtu jāizvairās no pašnovērtējuma attiecībā uz riska toleranci, var uzdot skaidri formulētus jautājumus par klienta personīgajām izvēlēm riska nenoteiktības situācijās. Turklāt kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji, jautājot klientam, kā viņš reaģētu, ja viņa portfeļa vērtība samazinātos, var, piemēram, izmantot diagrammas, konkrētas procentuālās daļas vai konkrētus skaitļus.
52. Ja kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji piemērotības novērtēšanas procesā paļaujas uz rīkiem, ko klienti izmantos (piemēram, uz aptaujām vai riska profila noteikšanas programmatūru), tiem ir jāpārlicinās, ka tiem ir piemērotas sistēmas un kontroles pasākumi, lai nodrošinātu, ka šie rīki atbilst mērķim un sniedz apmierinošus rezultātus. Piemēram, riska profila noteikšanas programmatūrās var iekļaut klientu atbilžu saskaņotības kontroles pasākumus, lai izceltu pretrunas klienta sniegtās informācijas dažādās daļās.
53. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir arī jāveic saprātīgi pasākumi, lai mazinātu potenciālos riskus saistībā ar šādu rīku izmantošanu. Piemēram, potenciāli riski var rasties, ja klientus mudina sniegt konkrētas atbildes (kas nesniedz pareizu klienta faktisko apstākļu un vajadzību raksturojumu), lai piekļūtu kryptoaktīviem vai kryptoaktīvu pakalpojumiem, kas viņiem var nebūt piemēroti⁷.
54. Lai nodrošinātu klienta informācijas konsekveni, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jāskata iegūtā informācija kopumā. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jābūt uzmanīgiem saistībā ar jebkādam pretrunām iegūtās informācijas dažādās daļās un jāsažinās ar klientu, lai novērstu ikvienu būtisku potenciālo neatbilstību vai neprecizitāti. Šādu pretrunu piemēri ir klienti, kuriem ir nelielas zināšanas vai pieredze un agresīva attieksme pret risku, kā arī klienti, kuriem ir piesardzīgs riska profils, bet vērienīgi ieguldījumu mērķi.

⁷ Šajā jautājumā skatīt arī 5. pamatnostādnes 59. punktu, kur aplūkots risks, ka kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji var ietekmēt klientus, lai tie izmainītu iepriekš sniegtās atbildes, kaut gan viņu situācija faktiski nav mainījusies.

55. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir arī jāizveido mehānismi, lai novērstu risku, ka klienti var pārvērtēt savas zināšanas un pieredzi, piemēram, iekļaujot jautājumus, kas kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem palīdz novērtēt klienta vispārējo izpratni par kriptoaktīvu raksturlielumiem un riskiem kopumā un par dažādu veidu kriptoaktīviem. Šādi pasākumi var būt jo īpaši svarīgi automatizētu konsultāciju gadījumā, jo risks, ka klienti var pārvērtēt savas zināšanas, var būt lielāks, sniedzot informāciju automatizētā (vai daļēji automatizētā) sistēmā, jo īpaši situācijās, kad klientu un kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja darbinieku starpā ir paredzēta ļoti ierobežota mijiedarbība vai tāda nav paredzēta vispār.

5.5 Klienta informācijas atjaunināšana (5. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 1., 8., 10. un 12. punkts

56. Ja kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir pastāvīgas attiecības ar klientu (piemēram, sniedzot pastāvīgas konsultācijas par kriptoaktīviem vai kriptoaktīvu portfeļa pārvaldības pakalpojumus), lai spētu veikt piemērotības novērtējumu, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāievieš procedūras, paredzot šādus elementus: a) kāda daļa no apkopotās klienta informācijas ir jāatjaunina un cik bieži tas jādara; b) kā ir jāveic atjaunināšana un kā kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam jāīstojas, kad tas saņem papildu vai atjauninātu informāciju vai kad klients neiesniedz pieprasīto informāciju.
57. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir regulāri jāpārskata klienta informācija, lai nodrošinātu, ka tā nav acīmredzami novecojusi, neprecīza vai nepilnīga. Tādēļ kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāievieš procedūras, kā mudināt klientus atjaunināt sākotnēji iesniegto informāciju gadījumos, kad ir notikušas būtiskas izmaiņas.
58. Atjaunināšanas biežums var būt atšķirīgs, pamatojoties uz, piemēram, klientu riska profiliem un ņemot vērā ieteiktā kriptoaktīva veidu. Pamatojoties uz informāciju par klientu, kas iegūta saskaņā ar piemērotības prasībām, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs nosaka klienta riska profilu, t. i., to, kāda veida kriptoaktīvu pakalpojumi vai kriptoaktīvi kopumā var būt viņam piemēroti, ņemot vērā viņa zināšanas un pieredzi, finansiālo stāvokli (tostarp spēju segt zaudējumus) un ieguldījumu mērķus (tostarp viņa riska toleranci). Piemēram, riska profils, kas ļauj klientam piekļūt plašākam riskantāku produktu klāstam, ir elements, kas noteikti ir jāatjaunina biežāk. Atjaunināšana var būt vajadzīga arī kādu notikumu dēļ, piemēram, kad klients sasniedz pensionēšanās vecumu vai zaudē darbu.
59. Ņemot vērā prasību pārskatīt piemērotības novērtējumu vismaz reizi divos gados (saskaņā ar MiCA regulas 81. panta 12. punktu), atjaunināšanai jānotiek vismaz reizi divos gados, lai nodrošinātu, ka atjauninātais piemērotības novērtējums nav balstīts uz novecojušu klienta informāciju. Tas nozīmē arī to, ka atjaunināšana jāveic pirms jebkura jauna piemērotības novērtējuma, kas tiek veikts divu gadu termiņā.

60. Atjaunināšanu var veikt, piemēram, nosūtot klientiem anketu informācijas atjaunināšanai. Pēc tam var veikt attiecīgas darbības, tostarp, pamatojoties uz iegūto atjaunināto informāciju, izmainīt klienta profilu.
61. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir arī svarīgi veikt pasākumus, kas mazina risku, ka klientam ir iespēja atjaunināt savu profilu, lai padarītu to piemērotu konkrētam ieguldījumu produktam vai pakalpojumam, kas citādi viņam nebūtu piemērots, kaut gan klienta situācija faktiski nav mainījies⁸. Labās prakses piemērs šāda riska novēršanai ir kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēju pieņemtas procedūras, lai pirms vai pēc darījuma veikšanas pārbaudītu, vai klienta profils nav atjaunināts pārāk bieži vai tikai īsu brīdi pēc pēdējo izmaiņu veikšanas (jo īpaši tad, ja šīs izmaiņas ir notikušas dažas dienas pirms ieteiktā ieguldījuma). Tāpēc par šādām situācijām ir jāpastiprina kontrole vai jāpaziņo atbildīgajai iestādei vai personai, kura atbild par uzraudzību. Šāda politika un procedūras ir jo īpaši svarīgas situācijās, kad ir paaugstināts risks, ka kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja intereses var nonākt pretrunā ar klienta interesēm, piemēram, gadījumos, kad kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs iegulda kriptoaktīvus pats savos klientos. Šajā kontekstā ir jāņem vērā vēl viens būtisks faktors, proti, kādā veidā notiek mijiedarbība ar klientu (piemēram, zvanot pa tālruni vai automatizētā sistēmā).
62. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāinformē klienti gadījumos, kad, pamatojoties uz sniegto papildu informāciju, ir veiktas izmaiņas klienta profilā — vai nu tas ir kļuvis riskantāks (un tāpēc klientam var būt piemērots daudz lielāks riskantāku un sarežģītāku kriptoaktīvu klāsts, kas var radīt lielākus zaudējumus), vai arī tieši pretēji piesardzīgāks (un tāpēc klientam var būt piemērots daudz mazāks kriptoaktīvu klāsts).

5.6 Informācija par klientu, kas ir juridiska persona vai grupa (6. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 1., 8. un 10. punkts

63. Ja klients ir juridiska persona vai divu vai vairāku fizisku personu grupa vai ja vienu vai vairākas fiziskas personas pārstāv cita fiziska persona, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir *ex ante* jāizstrādā un jāievieš politika par procedūru un kritērijiem, kas jāievēro, lai šādās situācijās izpildītu piemērotības prasības saskaņā ar MiCA regulu. Tā ietver i) to, kam ir jāveic piemērotības novērtējums, ii) to, kā praksē ir jāveic piemērotības novērtējums, tostarp to, no kā ir jāievāc informācija par zināšanām un pieredzi, finansiālo stāvokli un ieguldījumu mērķiem, un iii) iespējamo ietekmi, kāda var būt uz attiecīgajiem klientiem saskaņā ar spēkā esošo politiku.
64. Ja klients ir juridiska persona vai fiziska persona, ko pārstāv cita fiziska persona, finansiālais stāvoklis un ieguldījumu mērķi ir jānovērtē, ņemot vērā galīgā klienta (juridiskās personas vai pārstāvētās fiziskās personas), nevis pārstāvja stāvokli un

⁸ Šajā kontekstā svarīgi ir arī pasākumi, kas pieņemti, lai nodrošinātu klienta informācijas ticamību, kā izklāstīts 4. pamatnostādnes 46. punktā.

mērķus. Novērtējamajām zināšanām un pieredzei ir jābūt pārstāvja zināšanām un pieredzei. Cita starpā tas nozīmē, ka ir jāpārbauda, vai pārstāvis saskaņā ar attiecīgajiem valsts tiesību aktiem patiešām ir pilnvarots veikt darījumus klienta vārdā.

65. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāizvērtē, vai piemērojamā valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzētas īpašas norādes, kas ir jāņem vērā, lai veiktu piemērotības novērtējumu (tā varētu būt, piemēram, gadījumā, kad tiesību aktos ir noteikta prasība par juridiskā pārstāvja iecelšanu, piemēram, nepilngadīgām vai rīcībnespējīgām personām vai juridiskai personai).
66. Minētajā politikā ir skaidri jānošķir situācijas, kad prasība par pārstāvi ir paredzēta piemērojamos valsts tiesību aktos, kā tas var būt, piemēram, juridisku personu gadījumā, un situācijas, kad pārstāvis nav vajadzīgs, un tajā ir jāpievērš uzmanība pēdējai minētajai situācijai. Ja šajā politikā ir paredzētas klientu savstarpējas vienošanās, ir skaidri rakstiski jānorāda, kādas sekas šādas vienošanās var radīt attiecībā uz viņu attiecīgo interešu aizsardzību. Pasākumi, ko kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs veic, īstenojot savu politiku, ir pienācīgi jādokumentē, lai būtu iespējams veikt *ex post* pārbaudes.
67. Ja klients ir divu vai vairāku fizisku personu grupa un piemērojamos valsts tiesību aktos pārstāvis nav paredzēts, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja politikā ir jānorāda, no kuras personas tiks iegūta vajadzīgā informācija un kā tiks veikts piemērotības novērtējums. Klienti ir pienācīgi jāinformē par kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja pieeju (kas noteikta kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja politikā) un šīs pieejas ietekmi uz piemērotības novērtējuma praktiskās izpildes veidu.
68. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji var apsvērt kādu no šādām pieejām: a) tie var izvēlēties uzaicināt divu vai vairāku fizisko personu grupu izraudzīt savu pārstāvi; vai b) tie var apsvērt iespēju vākt informāciju par katru atsevišķo klientu un novērtēt piemērotību attiecībā uz katru atsevišķo klientu.

Uzaicinājums divu vai vairāku fizisku personu grupai izraudzīt pārstāvi

69. Ja divu vai vairāku fizisku personu grupa vienojas par pārstāvja izraudzīšanu, var piemērot tādu pašu pieeju, kāda iepriekš aprakstīta 64. punktā: zināšanas un pieredze ir vajadzīga fizisko personu pārstāvim, savukārt finansiālais stāvoklis un ieguldījumu mērķi ir galīgā(-o) klienta(-u) stāvoklis un mērķi. Šāda izraudzīšana ir jānoformē rakstiski un saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem, un attiecīgajam kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam tas ir jādokumentē. Klienti — grupas dalībnieki — ir skaidri rakstiski jāinformē, kā klientu savstarpējā vienošanās var ietekmēt viņu attiecīgo interešu aizsardzību.
70. Tomēr kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja politikā var paredzēt prasību, ka galīgajiem klientiem ir jāvienojas par saviem ieguldījumu mērķiem.
71. Ja iesaistītās personas nespēj vienoties par to, no kuras(-ām) personas(-ām) jāiegūst informācija par zināšanām un pieredzi vai uz kāda pamata ir jānosaka finansiālais stāvoklis, lai veiktu piemērotības novērtējumu, vai par ieguldījumu mērķu noteikšanu, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir jāizmanto vispiesardzīgākā pieeja, attiecīgi

ņemot vērā informāciju par personu, kurai ir visnepietiekamākās zināšanas un vismazākā pieredze, visvājākais finansiālais stāvoklis vai vispiesardzīgākie ieguldījumu mērķi. Cita iespēja — kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja politikā var arī norādīt, ka šādā situācijā tas nespēs sniegt konsultācijas par kryptoaktīviem vai kryptoaktīvu portfeļa pārvaldības pakalpojumus. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jābūt piesardzīgiem vismaz tajos gadījumos, kad pastāv būtiskas atšķirības starp dažādu grupā ietilpstošo klientu zināšanu un pieredzes līmeni vai finansiālo stāvokli.

Informācijas iegūšana par katru atsevišķo klientu un piemērotības novērtēšana attiecībā uz katru atsevišķo klientu

72. Ja kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs nolemj iegūt informāciju par katru atsevišķo klientu, kas ir grupas dalībnieks, un veikt novērtējumu attiecībā uz katru atsevišķo klientu grupas dalībnieku, gadījumos, kad šo atsevišķo klientu raksturlielumi ievērojami atšķiras (piemēram, ja kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs klasificē viņus dažādos ieguldījumu profilos), rodas jautājums par to, kā nodrošināt konsekveni konsultācijās par kryptoaktīviem vai kryptoaktīvu portfeļa pārvaldības pakalpojumus, ko sniedz attiecībā uz šīs klientu grupas kryptoaktīviem vai portfeli. Šādā situācijā viens kryptoaktīvs var būt piemērots vienam klientu grupas dalībniekam, bet var nebūt piemērots citam dalībniekam. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja politikā ir skaidri jānorāda, kā tas rīkojas šādās situācijās. Arī šādā gadījumā kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir jāizvēlas vispiesardzīgākā pieeja, ņemot vērā informāciju par klientu grupas dalībnieku, kuram ir visnepietiekamākās zināšanas un vismazākā pieredze, visvājākais finansiālais stāvoklis vai vispiesardzīgākie ieguldījumu mērķi. Cita iespēja — kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja politikā var arī norādīt, ka šādā situācijā tas nespēs sniegt konsultācijas par kryptoaktīviem vai kryptoaktīvu portfeļa pārvaldības pakalpojumus. Šajā kontekstā ir jānorāda, ka informācijas iegūšana par visiem klientu grupas dalībniekiem un visu dalībnieku zināšanu un kompetences līmeņa vidējā profila izvērtēšana novērtējuma vajadzībām, visticamāk, būs pretrunā ar MiCA regulā noteikto pamatprincipu rīkoties klienta interesēs.

5.7 Pasākumi, kas jāveic, lai izprastu kryptoaktīvus (7. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 10. punkts

73. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jāievieš atbilstoša politika un procedūras, lai nodrošinātu, ka tie izprot saviem klientiem izvēlēto kryptoaktīvu pakalpojumu un kryptoaktīvu īpašības, raksturu, iezīmes, tostarp izmaksas un riskus, un ka tie, ņemot vērā izmaksas un sarežģītību, novērtē, vai citi līdzvērtīgi kryptoaktīvu pakalpojumi vai kryptoaktīvi var atbilst klienta profilam.
74. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jāpieņem stingras un objektīvas procedūras, metodika un rīki, kas nodrošina tiem iespēju pienācīgi izvērtēt dažādos raksturlielumus

un attiecīgos riska faktoros (piemēram, kredītrisku, tirgus risku, likviditātes risku⁹, operacionālo risku, tostarp uzlaušanas risku, u. tml.) par katru kryptoaktīvu, ko tie var ieteikt vai ieguldīt klientu vārdā. Noteikt produktu “sarežģītības” līmeni ir sevišķi svarīgi, un tas ir jāsaskaņo ar klienta informāciju (jo īpaši par viņu zināšanām un pieredzi).

75. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāpieņem procedūras, kas nodrošina, ka informācija, ko izmanto, lai izprastu un pareizi klasificētu produktu piedāvājumā iekļautos kryptoaktīvus, ir ticama, precīza, atbilstoša un aktuāla. Pieņemot šādas procedūras, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jāņem vērā aplūkojamo kryptoaktīvu dažādās īpašības un raksturs.
76. Turklāt kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāizvērtē izmantotā informācija, lai varētu ņemt vērā jebkuras attiecīgās izmaiņas, kas var ietekmēt produkta klasifikāciju. Tas ir sevišķi svarīgi, ņemot vērā to, ka kryptoaktīvu tirgi nepārtraukti attīstās un paplašinās aizvien straujākā tempā.

5.8 Pasākumi, kas jāveic, lai nodrošinātu kryptoaktīvu vai kryptoaktīvu pakalpojumu piemērotību (8. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 1., 10., 11. un 12. punkts

77. Lai noteiktu klientiem piemērotus ieguldījumus un pakalpojumus, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jāievieš politika un procedūras, lai nodrošinātu, ka tie konsekventi ņem vērā:
- visu par klientu pieejamo informāciju, kas vajadzīga, lai novērtētu, vai kryptoaktīvs vai pakalpojums ir piemērots, tostarp klienta pašreizējo ieguldījumu portfeli (un aktīvu sadalījumu šajā portfeli, kas nedrīkst aprobežoties tikai ar kryptoaktīvu sadalījumu);
 - visus piemērotības novērtējumā aplūkoto kryptoaktīvu un pakalpojumu būtiskos raksturlielumus, tostarp visus saistītos riskus un jebkādas tiešas vai netiešas klienta izmaksas.
78. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jāņem vērā, ka piemērotības novērtējums neattiecas tikai uz ieteikumiem par kāda kryptoaktīva iegādi. Ikvienam ieteikumam ir jābūt piemērotam neatkarīgi no tā, vai tas ir, piemēram, ieteikums pirkt, turēt vai pārdot kryptoaktīvu vai arī to nedarīt.
79. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, kuri piemērotības novērtēšanas procesā izmanto rīkus (piemēram, paraugportfeļus, aktīvu sadalījuma programmatūru vai potenciālo ieguldījumu riska profila noteikšanas rīkus), jāievieš piemērotas sistēmas un kontroles

⁹ Jo īpaši svarīgi tas ir tāpēc, ka noteiktais likviditātes risks nav līdzsvarots ar citiem riska rādītājiem (piemēram, ar rādītājiem, kas pieņemti, lai novērtētu kredītrisku/darījuma partnera risku un tirgus risku). Tas ir tādēļ, ka kryptoaktīvu likviditātes iezīmes ir jāsalīdzina ar informāciju par klienta gatavību turēt kryptoaktīvus kādu noteiktu laikposmu, t. i., tā dēvēto “turējuma laikposmu”.

pasākumi, lai nodrošinātu, ka šie rīki ir derīgi savam nolūkam un sniedz apmierinošus rezultātus.

80. Šajā ziņā rīkiem jābūt izstrādātiem, ņemot vērā visas katra klienta vai kryptoaktīva attiecīgās īpatnības. Piemēram, rīki, ar kuriem tikai vispārīgi klasificē klientus vai kryptoaktīvus, nav derīgi šim nolūkam.
81. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam jāievieš tāda politika un procedūras, kuru piemērošana cita starpā var nodrošināt, ka:
- klientam sniegtajās konsultācijās par kryptoaktīviem un kryptoaktīvu pakalpojumu portfeļa pārvaldībā tiek ņemta vērā atbilstoša riska diversifikācijas pakāpe, tostarp attiecībā uz portfelī turēto instrumentu veidu (kryptoaktīviem, finanšu instrumentiem u. c.);
 - klients pietiekami izprot riska un ienesīguma attiecību, t. i., neizbēgami zemo atlīdzību par bezriskā aktīviem, ienesīguma saistību ar ieguldīšanas termiņu un izmaksu ietekmi uz viņa ieguldījumiem;
 - klienta finansiālais stāvoklis ir tāds, ka viņš var finansēt šos kryptoaktīvus, un klients var uzņemties visus iespējamus zaudējumus, kas var rasties saistībā ar ieguldījumiem;
 - ikvienā personīgā ieteikumā vai darījumā, kas noslēgts, sniedzot konsultācijas par kryptoaktīviem vai kryptoaktīvu portfeļa pārvaldības pakalpojumus, ja ieteikumā vai darījumā ir iesaistīts nelikvīds produkts, tiek ņemts vērā laiks, kādu klients ir gatavs turēt ieguldījumu; un
 - tiek novērsta jebkāda interešu konflikta negatīvā ietekme uz piemērotības novērtējuma kvalitāti.
82. Pieņemot lēmumu par metodiku, kas jāapstiprina, lai veiktu piemērotības novērtējumu, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir jāņem vērā arī sniegto kryptoaktīvu pakalpojumu veids un raksturlielumi un vispārīgāk — savs uzņēmējdarbības modelis.
83. Veicot piemērotības novērtējumu, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam, kas sniedz kryptoaktīvu portfeļa pārvaldības pakalpojumus, no vienas puses, saskaņā ar šo pamatnostādņu 41. punkta otro aizzīmi ir jānovērtē klienta zināšanas un pieredze attiecībā uz katru kryptoaktīvu veidu, ko var iekļaut viņa portfelī, un riski, kas saistīti ar viņa portfeļa pārvaldību. Atkarībā no iesaistīto kryptoaktīvu sarežģītības pakāpes kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir jānovērtē klienta zināšanas un pieredze daudz konkrētāk, nevis tikai pamatojoties uz veidu, kuram pieder kryptoaktīvs (piemēram, aktīvam piesaistītais žetons, kas piesaistīts jaunietekmes tirgus ekonomikas valstu valūtu grozam, salīdzinot ar aktīvam piesaistīto žetonu, kas piesaistīts tikai EUR un USD). No otras puses, attiecībā uz klienta finansiālo stāvokli un ieguldījumu mērķiem piemērotības novērtējumu par kryptoaktīva(-u) un darījuma(-u) ietekmi var veikt visa kopējā klienta portfeļa līmenī. Praksē tas var notikt šādi — ja portfeļa pārvaldības līgumā

ir pietiekami detalizēti izklāstīta ieguldījumu stratēģija, kas ir piemērota klientam, ņemot vērā MiCA regulā noteiktos piemērotības kritērijus, un ko kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs ievēro, novērtējumu par ieguldījumu lēmumu piemērotību var veikt, ņemot vērā ieguldījumu stratēģiju, kas izklāstīta portfeļa pārvaldības līgumā, un visam klienta kopējam portfelim ir jāatbilst šai saskaņotajai ieguldījumu stratēģijai. Ja kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs veic piemērotības novērtējumu, pamatojoties uz visa klienta kopējā portfeļa novērtējumu, kas veikts, sniedzot konsultācijas par kryptoaktīviem, tas nozīmē, no vienas puses, ka klienta zināšanu un pieredzes līmenis ir jānovērtē attiecībā uz katru kryptoaktīvu un riskiem, kas saistīti ar attiecīgo darījumu. No otras puses, attiecībā uz klienta finansiālo stāvokli un ieguldījumu mērķiem piemērotības novērtējumu par produkta un darījuma ietekmi var veikt klienta portfeļa līmenī.

84. Ja kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs veic piemērotības novērtējumu, pamatojoties uz visa klienta kopējā portfeļa novērtējumu, tam klienta portfeli ir jānodrošina attiecīgs dažādības līmenis, ņemot vērā dažādu finanšu risku (ģeogrāfiskā riska, valūtas riska u. tml.) ietekmi uz klienta portfeli. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jo īpaši piesardzīgi jārīkojas attiecībā uz kredītrisku — sevišķi rūpīgi ir jāizvērtē klienta portfeļa riska darījumi tikai ar vienu emitentu vai vairākiem emitentiem, kas ietilpst vienā un tajā pašā grupā. Tas ir tādēļ, ka gadījumos, kad klienta portfeli ir koncentrēti produkti, ko emitējusi viena vienība (vai vienas grupas vienības), šīs vienības saistību neizpildes gadījumā klients var zaudēt gandrīz visu ieguldījumu.
85. Lai nodrošinātu konsekveni piemērotības novērtējumā, ko veic ar automatizētiem rīkiem (arī tad, ja sadarbība ar klientiem nenotiek ar automatizētām sistēmām), kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir regulāri jāuzrauga un jātestē algoritmi, kurus izmanto, lai pamatotu ieteikto vai klienta vārdā noslēgto darījumu piemērotību. Izstrādājot šādus algoritmus, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāņem vērā piedāvājumā klientiem iekļauto kryptoaktīvu un pakalpojumu raksturs un īpašības. Jo īpaši kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir vismaz:
- jāievieš attiecīga sistēmas noformējuma dokumentācija, kurā skaidri noteikts algoritmu nolūks, tvērums un noformējums. Šajā dokumentācijā attiecīgi jāiekļauj lēmumu pieņemšanas shēmas vai lēmumu pieņemšanas noteikumi;
 - jāievieš dokumentēta testēšanas stratēģija, kurā paskaidrots algoritmu testēšanas tvērums. Tajā jāiekļauj testu plāni, testu gadījumi, testu rezultāti, nepilnību novēršana (ja attiecināms), kā arī galīgie testu rezultāti;
 - jāievieš attiecīga politika un procedūras, ko piemēro jebkuru algoritma izmaiņu pārvaldībai, tostarp jebkuru šādu izmaiņu uzraudzībai un dokumentēšanai. Turklāt ir jābūt ieviestiem drošības mehānismiem, ko piemēro, lai uzraudzītu un novērstu neatļautu piekļuvi algoritmam;
 - jāpārskata un jāatjaunina algoritmi, lai nodrošinātu, ka tajos ir ņemtas vērā visas attiecīgās izmaiņas (piemēram, izmaiņas tirgū un grozījumi spēkā esošajos tiesību aktos), kas var ietekmēt algoritmu efektivitāti;

- jābūt ieviestai politikai un procedūrām, kas nodrošina iespēju atklāt algoritmā jebkuras kļūdas un attiecīgi tās izlabot, tostarp, piemēram, atliekot konsultācijas sniegšanu, ja šī kļūda var izraisīt nepiemērota ieteikuma sniegšanu un/vai attiecīgā tiesību akta/noteikumu pārkāpumu;
 - jābūt pietiekamiem līdzekļiem, tostarp cilvēkresursiem un tehniskajiem līdzekļiem, lai uzraudzītu un pārraudzītu algoritmu veikspēju, laikus veicot pienācīgu sniegtā konsultāciju pakalpojuma pārskatīšanu; un
 - jābūt ieviestam attiecīgam iekšējam apstiprināšanas procesam, lai nodrošinātu, ka ir izpildītas iepriekš uzskaitītās darbības.
86. Ja konsultācijas par kryptoaktīviem vai kryptoaktīvu portfeļa pārvaldības pakalpojumus pilnīgi vai daļēji sniedz automatizētā vai daļēji automatizētā sistēmā, atbildība par piemērotības novērtējuma veikšanu saglabājas kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam, kas sniedz pakalpojumu, un to nemazina elektroniskās sistēmas izmantošana individuālu ieteikumu sniegšanai vai tirdzniecības lēmuma pieņemšanai.

5.9 Līdzvērtīgu produktu izmaksas un sarežģītība (9. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 1., 10. un 12. punkts

87. Ar piemērotības politiku un procedūrām ir jānodrošina, ka kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs pirms lēmuma pieņemšanas par kryptoaktīvu(-iem), ko tas ieteiks vai ieguldīs portfelī, kuru pārvalda klienta vārdā, veic rūpīgu novērtējumu par iespējamām kryptoaktīvu un kryptoaktīvu pakalpojumu alternatīvām, ņemot vērā produkta izmaksas un sarežģītību.
88. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam ir jāievieš šis process, ņemot vērā pakalpojuma specifiku, savu uzņēmējdarbības modeli un piedāvāto kryptoaktīvu veidu, lai novērtētu pieejamo kryptoaktīvu, kas ir savstarpēji līdzvērtīgi, atbilstību klienta vajadzībām un apstākļiem, piemēram, kryptoaktīvu, kuriem ir līdzīgi mērķa klienti un līdzīgs riska un ienesīguma profils.
89. Izvērtējot izmaksu faktoru, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jāņem vērā visas izmaksas un maksas, uz kurām attiecas atbilstīgie MiCA regulas 81. panta 4. punkta noteikumi. Attiecībā uz sarežģītību kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāpiemēro kritēriji, kas iepriekš izklāstīti 7. pamatnostādnē. Attiecībā uz kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, kuriem ir ierobežots kryptoaktīvu klāsts vai kuri iesaka viena veida kryptoaktīvus, ja līdzvērtīga kryptoaktīva novērtējums var būt ierobežots, ir svarīgi, lai klientiem tiktu sniegta pilnīga informācija par šiem apstākļiem. Šajā kontekstā ir jo īpaši

svarīgi, lai klientiem saskaņā ar MiCA regulas 81. panta 2. punkta b) apakšpunktu tiktu sniegta attiecīga informācija par to, cik ierobežots ir piedāvāto kriptoaktīvu klāsts¹⁰.

90. Ja kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs izmanto kopīgas portfeļa stratēģijas vai ieguldījumu priekšlikumus, ko piemēro dažādiem klientiem ar vienādu ieguldījumu profilu (kā noteicis kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs), līdzvērtīgu kriptoaktīvu izmaksas un sarežģītība var tikt novērtēta augstākā līmenī, centralizēti (piemēram, ieguldījumu komitejā vai jebkurā citā komitejā, kas nosaka kopīgās portfeļa stratēģijas vai ieguldījumu priekšlikumus), lai gan kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam, novērtējot katru klientu atsevišķi, joprojām ir jānodrošina atlasīto kriptoaktīvu piemērotība un atbilstība klientu profilam.
91. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāspēj pamatot situācijas, kad līdzvērtīga kriptoaktīva vietā ir atlasīti vai ieteikti dārgāki vai sarežģītāki kriptoaktīvi, ņemot vērā to, ka produktu atlases procesā saistībā ar konsultāciju par kriptoaktīviem vai kriptoaktīvu portfeļa pārvaldību var ņemt vērā arī citus kritērijus (piemēram, portfeļa dažādošanu, likviditāti vai riska pakāpi). Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jādokumentē un jāglabā dokumentācija par šiem lēmumiem, jo tiem īpašu uzmanību var pievērst par kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja uzraudzību atbildīgās personas. Ir jāveic attiecīgās dokumentācijas iekšēja pārskatīšana. Sniedzot konsultācijas par kriptoaktīviem, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji kādu īpašu un pienācīgi pamatotu iemeslu dēļ var nolemt klientu informēt arī par lēmumu izvēlēties dārgāku un sarežģītāku kriptoaktīvu.

5.10 Ieguldījumu maiņas izmaksas un ieguvumi (10. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 1., 10. un 12. punkts

92. Piemērotības novērtējuma politikas un procedūru ietvaros kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāveic tāda ieguldījumu maiņas izmaksu un ieguvumu analīze, lai kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji spētu pamatoti pierādīt, ka paredzamie ieguvumi no šādas maiņas ir lielāki nekā tās izmaksas.
93. Šajās pamatnostādnēs tādus ieguldījumu lēmumus kā portfeļa līdzsvarošana, veicot pārvaldību "pasīvas stratēģijas" gadījumā, lai atkārtotu indeksu (saskaņojot ar klientu), parasti neuzskata par ieguldījumu maiņu. Lai novērstu jebkādas šaubas, ikvienu darījumu, kurā šie robežlielumi netiek saglabāti, uzskata par ieguldījumu maiņu.
94. Kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāņem vērā visa vajadzīgā informācija, lai spētu veikt ieguldījumu maiņas izmaksu un ieguvumu analīzi, t. i., novērtēt jaunā(-o) izskatītā(-o) kriptoaktīva(-u) priekšrocības un trūkumus. Izvērtējot izmaksas, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāņem vērā visas izmaksas un maksas, kurām piemēro attiecīgos MiCA regulas 81. panta 4. punkta noteikumus. Šajā kontekstā svarīgi var būt

¹⁰ Tāpēc saskaņā ar MiCA regulu nav paredzēts, ka kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji, lai ievērotu 7. pamatnostādni, izskatīs visas tirgū esošo potenciālo kriptoaktīvu izvēles iespējas.

gan monetārie, gan nemonetārie izmaksu un ieguvumu faktori. Tie var būt, piemēram, šādi:

- ierosinātā alternatīvā darījuma paredzamais neto ienesīgums (ņemot vērā arī visas iespējamās ar darījuma noslēgšanu saistītās izmaksas, kas jāsedz klientam(-iem)) attiecībā pret pašreizējā ieguldījuma paredzamo neto ienesīgumu (ņemot vērā arī visas ar atkāpšanos no darījuma saistītās izmaksas, kas klientam(-iem) var rasties, atsakoties no kryptoaktīva, kurš jau ir iekļauts viņa(-u) portfelī);
- klienta apstākļu un vajadzību izmaiņas, kas var būt ierosinātās maiņas iemesls, piemēram, īstermiņā vajadzīga likviditāte negaidīta un neplānota ģimenes notikuma dēļ;
- kryptoaktīvu iezīmju un/vai tirgus apstākļu maiņa, kuras dēļ var būt nepieciešams apsvērt izmaiņas klienta(-u) portfelī(-ļos), piemēram, ja tirgus tendenču dēļ kryptoaktīvs zaudē likviditāti;
- ieguvumi, ko klienta portfelī rada ieguldījumu maiņa, piemēram: i) portfeļa dažādības palielināšanās (pēc ģeogrāfiskās teritorijas, kryptoaktīva veida, emitenta veida u. tml.); ii) portfeļa riska profila izteiktāka pielīdzināšana klienta riska mērķiem; iii) portfeļa likviditātes palielināšanās; vai iv) portfeļa kopējā kredītriska samazināšanās.

95. Sniedzot konsultācijas par kryptoaktīviem, piemērotības ziņojumā¹¹, kas kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam jāsniedz klientam pirms darījuma, ir jāiekļauj precīzs izskaidrojums par to, vai ieguvumi no ieteiktās ieguldījumu maiņas ir lielāki par tās izmaksām.
96. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir arī jāievieš sistēmas un jāveic kontroles pasākumi, lai uzraudzītu risku, ka tiks apiets pienākums novērtēt ieteiktās ieguldījumu maiņas izmaksas un ieguvumus, piemēram, situācijās, kad ieteikumam pārdot kryptoaktīvu seko ieteikums vēlāk nopirkt citu kryptoaktīvu (piemēram, pēc dažām dienām), taču abi šie darījumi faktiski jau no paša sākuma ir cieši saistīti.
97. Ja kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs izmanto kopīgas portfeļa stratēģijas vai sniedz tādus ieguldījumu priekšlikumus, kas attiecas uz dažādiem klientiem ar vienu un to pašu ieguldījumu profilu (kā noteicis kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs), ieguldījumu maiņas izmaksu un ieguvumu analīzi var veikt augstākā līmenī, nevis katra atsevišķā klienta vai katra atsevišķā darījuma līmenī. Konkrētāk – ja lēmumu par ieguldījumu maiņu pieņem centralizēti, piemēram, ieguldījumu komitejā vai jebkurā citā komitejā, kas nosaka kopīgās portfeļa stratēģijas vai ieguldījumu priekšlikumus, izmaksu un ieguvumu analīzi var veikt minētās komitejas līmenī. Ja lēmumu par šādu maiņu pieņem centralizēti, izmaksu un ieguvumu analīze, kas veikta šajā līmenī, parasti ir piemērojama visiem salīdzināmiem klientu portfeļiem, neveicot novērtējumu attiecībā uz katru atsevišķo

¹¹ MiCA regulas 81. panta 13. punktā minētais ziņojums par piemērotību.

klientu. Arī šādā situācijā kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs attiecīgās komitejas līmenī var noteikt iemeslu, kādēļ izvēlētā ieguldījumu maiņa kādiem konkrētiem klientiem netiek veikta. Lai gan šādās situācijās izmaksu un ieguvumu analīzi var veikt augstākā līmenī, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam tomēr ir jāievieš pienācīgi kontroles pasākumi, lai varētu pārbaudīt, vai kādu konkrētu klientu īpašo raksturlielumu dēļ analīze nav jāveic kādā citā līmenī.

98. Ja klienta īpašo ieguldījumu vajadzību dēļ portfeļa pārvaldnieks ir vienojies ar klientu par plašāku pilnvarojumu un ieguldījumu stratēģiju, ieguldījumu maiņas izmaksu un ieguvumu analīze ir jāveic klienta līmenī, neņemot vērā iepriekš izklāstīto.
99. Neraugoties uz iepriekš minēto, ja portfeļa pārvaldnieks uzskata, ka portfeļa sastāvs vai parametri ir jāmaina tādā veidā, kāds nav atļauts pilnvarojumā, kas saskaņots ar klientu, portfeļa pārvaldniekam tas ir jāpārrunā ar klientu un jāpārskata vai jāveic jauns piemērotības novērtējums, lai vienotos par jaunu pilnvarojumu.

5.11 Darbinieku kvalifikācija (11. pamatnostādne)¹²

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 68. panta 5. punkts un 81. panta 7. punkts

100. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jānodrošina, ka būtiskos piemērotības novērtēšanas procesa aspektos tiek iesaistīti darbinieki ar pietiekamām prasmēm, zināšanām un kompetenci kryptoaktīvu un kryptoaktīvu pakalpojumu jomā.
101. Darbiniekiem ir jāizprot savi pienākumi piemērotības novērtēšanas procesā, un viņiem ir jābūt prasmēm, zināšanām un kompetencei, tostarp pietiekamām zināšanām par attiecīgajām tiesību aktu prasībām un procedūrām, lai pildītu amata pienākumus.
102. Darbiniekiem ir jābūt vajadzīgajām zināšanām un kompetencei, tostarp attiecībā uz piemērotības novērtējumu. Šim nolūkam kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jānodrošina personāla atbilstoša apmācība.
103. Arī citiem darbiniekiem, kuri tieši nestrādā ar klientiem, bet ir jebkādā citā veidā iesaistīti piemērotības novērtēšanā, ir jānodrošina vajadzīgās prasmes, zināšanas un kompetence atkarībā no viņu konkrētajiem pienākumiem piemērotības novērtēšanas procesā. Tā var būt, piemēram, anketu izstrāde, piemērotības novērtējuma vadības algoritmu noteikšana vai citi aspekti, kas vajadzīgi, lai veiktu piemērotības novērtējumu un uzraudzītu piemērotības prasību ievērošanu.

¹² Saskaņā ar pilnvarojumu atbilstīgi MiCA regulas 81. panta 15. punkta a) apakšpunktam ESMA vēlāk izdos vispārīgākas pamatnostādnes par zināšanu un kompetences novērtēšanas kritērijiem saskaņā ar MiCA regulas 81. panta 7. punktu.

104. Attiecīgā gadījumā, izmantojot automatizētus rīkus (tostarp hibrīdrīkus), kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jānodrošina, ka darbinieki, kuri iesaistīti darbībās, kas saistītas ar šo rīku definēšanu:

- pienācīgi izprot tehnoloģiju un algoritmus, kas izmantoti, lai sniegtu digitālu konsultāciju (jo īpaši — viņi spēj izprast digitālās konsultācijas pamatā esošo algoritmu loģisko pamatojumu, riskus un noteikumus); un
- spēj izprast un izvērtēt algoritmu ģenerēto digitālo/automatizēto konsultāciju.

6 Pamatnostādnes par kryptoaktīvu portfeļa pārvaldības periodiskā pārskata formātu

6.1 Pastāvīgs informācijas nesējs (1. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 14. punkts

105. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jāsniedz katram šādam klientam periodisks pārskats, kas paredzēts MiCA regulas 81. panta 14. punktā, elektroniskā formātā, kas ir arī pastāvīgs informācijas nesējs.
106. Šādam informācijas nesējam jānodrošina klientam iespēja i) uzglabāt šim klientam personīgi adresētu informāciju tādā veidā, kas ir pieejams turpmākai atsaucei, un tādu laikposmu, kas ir pietiekams informēšanas mērķiem; un ii) nemainīgi reproducēt uzglabāto informāciju.

6.2 Piekļuve tiešsaistes sistēmai (2. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 14. punkts

107. MiCA regulas 81. panta 14. punkta otrās daļas nolūkos kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jānodrošina, ka:
 - tiešsaistes sistēma, kurai to klientiem ir piekļuve, ir pastāvīgs informācijas nesējs;
 - klients tiek elektroniski informēts par to, kur un kā var piekļūt informācijai (piemēram, ja tiešsaistes sistēma ir tīmekļvietne, klientam ir jāpaziņo šīs tīmekļvietnes adrese un vieta tīmekļvietnē, kur var piekļūt informācijai);
 - klients tiek informēts, kad ir pieejams jauns periodiskais pārskats; un
 - informācija minētajā tiešsaistes sistēmā ir pieejama pastāvīgi un tik ilgi, cik klientam var būt pamatoti nepieciešams to apskatīt.

6.3 Periodiskā pārskata saturs (3. pamatnostādne)

Attiecīgie tiesību akti: MiCA regulas 81. panta 14. punkts

108. Lai nodrošinātu to, ka klienti saņem patiesu un līdzsvarotu pārskatu par veiktajām darbībām, portfeļa darbības rezultātiem un to, kā veiktās darbības atbilst viņu vēlmēm un mērķiem, kā arī atjauninātu informāciju par piemērotības novērtējumu pārskata periodā, periodiskajā pārskatā ir jāiekļauj vismaz:
- pārskats par portfeļa saturu un vērtējumu, tostarp detalizēta informācija par katru turēto kryptoaktīvu, tā tirgus vērtību vai patieso vērtību, ja tirgus vērtība nav pieejama, un naudas atlikumu pārskata perioda sākumā un beigās;
 - portfeļa darbības rezultāti pārskata periodā, tostarp visi žetoni, kas bez maksas saņemti darba pierādīšanas un likmes apliecinājuma blokķēdes konsensa mehānismu darbības nepārtrauktībai (likmēšanas atlīdzības);
 - kopējā maksu un izdevumu summa pārskata periodā, uzskaitot vismaz kopējās pārvaldības maksas un kopējās izmaksas saistībā ar izpildi, iekļaujot, ja vajadzīgs, apliecinājumu, ka detalizēts uzskaitījums tiks izsniegts pēc pieprasījuma;
 - pārskata perioda darbības rezultātu salīdzinājums ar darbības rezultātu etalonu (ja tāds ir), par ko kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs ir vienojies ar klientu;
 - par katru pārskata periodā veikto darījumu — attiecīgā darījuma galvenās iezīmes;
 - paskaidrojums par to, kā veiktās darbības vai darbību neveikšana atbilst klienta vēlmēm, mērķiem un citām īpašībām.
109. Kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir jānorāda arī iepriekšējā piemērotības novērtējuma vai tā pārskatīšanas datums un, ja nepieciešams, tas, uz kāda pamata šis novērtējums ir pēdējo reizi atjaunināts (piemēram, klienta iesniegta jauna informācija, kas izraisījusi izmaiņas klienta profilā, vai jauni kritēriji, ko piemērojis kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs).